

51867

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNGİLİZCE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Mehmet Fikret ARARGÜÇ

**D.H.LAWRENCE'IN SONS AND LOVERS ADLI
ROMANINDA KADIN VE TOPLUMDAKİ İŞLEVİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Kemalettin YİĞİTER

ERZURUM-1996

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖNSÖZ

D.H.Lawrence'in eserlerinde kadın karakterler ve cinsellik her zaman ön plandadır. Bu nedenle, biz de İngiliz edebiyatının bu ünlü yazarının eserlerinden biri olan **Oğullar ve Sevgililer** romanında kadın karakterleri, bu karakterlerin toplumdaki işlevlerini ve roman boyunca cinsel-tinsel sevgi arasında öykülenen çatışmayı çalışmamıza esas olarak seçtik. Oldukça kapsamlı sayılabilecek bu konuda İngiliz edebiyatında olduğu kadar, dünya literatüründe de adından sıkça söz ettiren, ileri sürdüğü fikirler bakımından çalışma konusu olan Lawrence gibi ünlü bir yazarı araştırmanın, ne kadar zor olabileceğinin takdirini okuyuculara bırakır, çalışmamın her aşamasında benden sonsuz sabır ve desteğini esirgemeyen hocam ve tez danışmanım, Prof.Dr. Kemalettin YİĞİTER'e öncelikle şükranlarımı sunarım.

Benim, edebiyatı ve bu kavram içerisinde müstesna bir yere sahip olan İngiliz edebiyatını sevmemi sağlayan ve edebiyat sevgisini gönlüme yerleştiren bölümdeki bütün hocalarıma, özellikle de Bölüm Başkanımız Prof.Dr. Yıldız AKSOY ve Anabilim Dalı Başkanımız Yrd.Doç.Dr. Yılmaz GÖKTEKİN'e ve meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

M.Fikret ARARGÜÇ

27.06.1996

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**D.H.LAWRENCE'İN "OĞULLAR VE SEVGİLİLER" ADLI ROMANINDA
KADIN VE TOPLUMDAKİ İŞLEVİ**

M.FİKRET ARARGÜÇ

DANIŞMAN: PROF.Dr. Kemalettin YİĞİTER

1996, SAYFA: 49

JÜRİ: Prof.Dr. Kemalettin YİĞİTER

.....

.....

Bazı yazarlar eserlerine özyaşam öykülerinden esinti katarlar. D.H.Lawrence'in "Oğullar ve Sevgililer" adlı eseri de özyaşam öyküsel bir özellik taşır. Eserdeki çevre, yaşantı biçimi, olaylar ve kişiler onun özyaşamının birer görünümüdür.

Çalışmamızı, anne-oğul, baba-oğul, anne-baba, Miriam-Paul ve Clara-Paul gibi eser içerisindeki ilişki düzeylerine göre ele aldık. Bu ilişkiler bağlamında, Lawrence'nin Paul üzerine odaklaştırdığı olay örgüsü, kadınların karşılıklı birbirleriyle olan mücadelesiyle bütünlük kazanır. Kadınlar hırslı olup, yüksek mevkilere gelme çabası güderken, erkekleri kendileri için bir araç olarak kullanırlar.

Eserde özellikle üzerinde durduğumuz ana tema "annelik imgesi"dir. Romanın genelinde, annenin aile içinde baskın unsur olduğu ve çocuklarını etkileyip, yönlendirdiği görülmektedir. Öyle ki çocuklarının babalarını bir yabancı gibi görmelerinin sorumlusu Gertrude Morel'dir. Özellikle Paul annesinden çok etkilenmektedir. Annesi onun Clara ve Miriam ile ilişki

III

kurmasını engelleme çabasıdadır ve böylece onun karşı cinsle sağlıklı hiç bir ilişki kuramamasına sebep olur.

Ayrıca, roman kahramanlarının her biri daha yükseklerle ulaşma çabası güderken, karşısındakilere karşı son derece acımasızdır. Her üç kadın da, Paul'u kendi amacı doğrultusunda kullanır. Annesi, yaptıklarına sahiplenir, Clara onun sayesinde işine geri döner ve cinsel arzularını giderir, Miriam da onu kendisini saygın bir yere getirecek bir kurtarıcı gibi görür.

Çalışmamızın sonunda, bayan Morel'in ölümüyle birlikte, Paul'un yalnızlığına tanık olduk. Artık, bir çeşit yaşayan ölüdür, o. Roman boyunca, cinselliğe dayalı ilişki ile tinsel ilişki arasındaki çatışma öykülenir. Miriam, Clara ve Gertrude'den oluşan bu karmaşık sevgi ve çıkar zinciri, Oidipus kompleksine bağlı olarak, sağlıksız bir anne-oğul ile sevgili-oğul ilişkisini ortaya koyar. Böylece Lawrence, Paul'u esas alarak, kadını, ruhsal ve parasal ihtirasları onun aracılığıyla gözler önüne serer.

ABSTRACT

Master Thesis

WOMEN AND THEIR FUNCTION IN D.H.LAWRENCE'S

"SONS AND LOVERS"

MEHMET FİKRET ARARGÜÇ

SUPERVISOR: Prof.Dr. Kemalettin YİĞİTER

1996, Page: 49

Jury: Prof.Dr. Kemalettin YİĞİTER

.....
.....

It is obvious that D.H.Lawrence is one of the authors who reflects his personal experiences into his work. His "**Sons and Lovers**" is the most outstanding example which is based on the authors' way of life, environmental conditions. The characters are delienated from the first-hand experience of the author himself.

The work under discussion which revolves mainly around the struggle to move upwards in term of class, describes the relationships between the characters of different social states and their upper-class aspirations. It comes to our notice that while trying to move away from their own class background they take a hostile attitude towards each other.

It has been found out that the mother, Gertrude takes her place at the very centre of the novel. So the image of motherhood is very strongly present throughout the work. Therefore all the other male characters are strongly motivated or manipulated by the mother, in other words, a female, who is not only dominating her sons but also her husband.

The study concludes that the mother is playing an important leading role in all kinds of family relationships. Even after her death, her influence is still upon her son.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
GİRİŞ	1
I. AİLE ORTAMINDA KADIN	4
II. EŞ OLARAK KADIN	10
III. KADIN YA DA BİR SEVGİLİ: "CLARA"	16
IV. TİNSEL SEVGİLİ: "MIRIAM"	25
V. ANNE İLE OĞUL (PAUL-GERTRUDE) ARASINDAKİ YANLIŞ İLİŞKİ (OİDİPUS KOMPLEKS)	34
SONUÇ	44
KAYNAKLAR	47
ÖZGEÇMİŞ	49

Giriş

İngiliz ve dünya edebiyatında, kaleminin gücü ile kendisine çok önemli bir yer edinen David Herbert Lawrence, büyük bir okuyucu kitlesine ulaştığı gibi, birçok eleştirmenin de yoğun ilgisini çekmiştir. Yirmibeş yıl gibi kısa bir yazarlık kariyeri içerisinde sığdırdığı çeşitli eserlerini anlayabilmek için, onun yaşamını da tanımak gerekir. Çünkü onun eseri, özellikle de romanları, kendi yaşamının kağıda dökülmüş değişik uyarlamalarıdır.

"The White Peacock" adlı eserinde *Cyril*, "The Trespasser"de hem *Siegmund* hem de *Byrne*, "Kangaroo"da *Sommers*, "The Plumed Serpent"de *Ramon*, "Women in Love"de *Birkin*, "Aarons Rod"de *Lilley*, "Lady Chatterley's Lover"de *Mellors* ve "Oğullar ve Sevgililer"deki *Paul* adındaki kişiliklerin hepsi de Lawrence'in ta kendisidir.

Özellikle de "Oğullar ve Sevgililer"deki baş kahraman Paul, hem kişisel özellikleri, hem de karşılaştığı olaylar yönüyle, Lawrence ve onun yaşamı ile en özdeş olan kişiliktir. Ayrıca, bu eserdeki diğer kahramanların da hemen hepsi, onun yaşamında var olan kişilerdir. Bu roman çok fazla özyaşam öyküsel özellikler sergilediği için eseri tanıtmadan önce, yazar hakkında genel bir bilgi vermeyi uygun bulduk.

Eserde, Paul Morel isimli kahramanın, annesinin etkisinden bir türlü kurtaramadığı yaşamı öykülenmektedir. Kanımızca, anne ve oğul arasında, sağlıklı olmadığını söyleyebileceğimiz, çok yoğun bir duygu bağı vardır. Anne oğulu, oğul da anneyi herkesden kıskanırçasına sevmektedir ve bundan dolayı her ikisinde başkaları ile olan ilişkileri zarar görmektedir. Anne Gertrude ile oğul Paul arasındaki bu ilişki, aile içinde baba Walter'in, bir yabancı görünümü almasına yol açar. Ayrıca Gertrude'nin etkisi yüzünden, Paul karşı cinsle sağlıklı birliktelikler kuramaz. O, sevgisini kime duyacağı konusunda, Miriam, Clara ve annesi arasında bocalamaktadır. Hiçbiriyle düzgün bir ilişki

kuramayan Paul, annesinin ölümü ile büyük bir umutsuzluğa ve boşluğa doğru sürüklenir.

David Herbert Lawrence, Nottingham yakınlarındaki Eastwood maden kasabasında, 11 Eylül 1885'de doğmuştur. Arthur John adında, maden işçisi bir baba ve orta sınıf bir aileden gelen, Lydia adında, önceden öğretmenlik yapmış bir annenin, dört çocuğundan üçüncüsüdür. Annesi dindar ve okumuş bir kadındı, hatta şair yönü de vardı. Öyle ki, bazı şiirleri birkaç dergide yayınlanmıştır. Babası alkol müptelası, okuma yazmayı pek beceremeyen, eğitimiyle neredeyse okumamış diye tanımlayabileceğimiz bir insandır. Ebeveynler arasındaki bu uyumsuzluk, tartışma ve kavga şeklinde aile yaşantılarına yansımıştır. Baba çocukları tarafından, özellikle de David tarafından sevilmemektedir. Buraya kadar D.H.Lawrence'in yaşantısı ve aile yapısı, "Ogullar ve Sevgililer"deki baş kahraman Paul'un durumuyla tam bir benzerlik gösterir.

Lawrence'in ilk aşkı, çiftlikte yaşayan bir ailenin Jessie Chambers adındaki kızıdır. Eserdeki "Leivers" çiftliği, kendi yaşamındaki "The Hagg" çiftliğine, orada yaşayan Leivers'lar da gerçek yaşamındaki Chambers'lara benzetilmiştir. Lawrence, Jessie ile bir kültür alış-verişi içerisindedir. İki arasında oluşan sevgi bağı, dindar olan annesi, bayan Lawrence kiskanmaktadır ve oğlunu bu kızıdan uzak tutmak için elinden geleni yapar.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, "Ogullar ve Sevgililer"deki kişiliklerin ve olayların neredeyse hepsine Lawrence'in yaşamında da rastlanır. Ancak eserde, Clara Dawes adındaki kişilik, onun yaşamındaki diğer sevgilisi ile çok az benzeşmektedir. Lawrence, evli ve çocukları olan, Alman kökenli, yaşlı bir Profesör'ün eşi Frieda von Richthofen adlı kadınla kaçarak evlenir.

David Herbert'in yaşamı, eserdeki kahraman Paul Morel'in yaşamı gibi, üç kadın tarafından biçimlendirilir. Üç kadının herbirine

değişik bir sevgiyle bağlıdır. Ruhsal ve cinsel bir bağın yanısıra Freud'un Oidipus kompleksini anımsatan, anneye karşı sağlıklı bir duygu bağı da, eserdeki ilişkilerde göze çarpmaktadır. Romanda işlenen anne ve oğul arasındaki alışlagelmişin dışındaki sevgi, kanımızca yazarın kendi yaşamından esinlenerek ele alınmıştır. Jessie Chambers'in "A personal Record" adlı eserinde Lawrence'in, annesinin cenaze töreni sırasında söyledikleri, onun da annesine karşı alışlagelmişin dışında bir sevgi beslediğini gösterir.

*"Titreyen bir sesle ; annemi daima sevdim,
biliyorsun dedi.*

Evet sevdiğini biliyorum, diye cevap verince.

*Lawrence aniden bana dönerek, düşündüğün
biçimde değil, ben onu bir sevgili gibi sevdim, dedi."*¹

Bu çalışmamızda "Ogullar ve Sevgililer" romanını inceleyerek, sevgi türleri arasındaki çatışmayı yaşayan eserdeki kadınların işlevini ve yerini belirlemeye, ayrıca da bir Oidipus kompleksinin varlığını vurgulamaya çalıştık.

---

1 Chambers, Jessie: D.H.L., Cape, London, 1935, s.184

I. Aile Ortamında Kadın

Bir bebek dünyaya geldiğinde ilgi duyduğu ilk kişi annesidir. Anne için de çocuğunu korumak, büyütmek, kısaca bütün ihtiyaçlarını karşılamak mukaddes olduğu kadar, aynı zamanda büyük bir mutluluktur.

Bu ikili arasındaki bağ öylesine güçlüdür ki çocuk annenin, anne de çocuğun korku, acı ve tiksintisini sezinleyebilir. Başka bir deyişle ikisi de neredeyse duyguları açısından aynı bedeni paylaşmaktadır. Annenin, çocuğun gelişimindeki işlevi çok büyüktür. Henüz dünyaya gelmiş bir çocuk, bazı içgüdüsel tepkiler dışında yaşamla ilgili çoğu şeyi annesinden öğrenir. Anne olmak aynı zamanda çocuğun bir çeşit öğretmeni olmak gibidir.

Sheila Macleod, *Lawrence's Men and Women* adlı eserinde, çocuğun annesinin hareketlerini ve tutumlarını izleyip, bunlardan esinlenerek kendi tutumlarını oluşturduğundan söz etmektedir.² Annenin çocuğuna karşı tutumu, onunla konuşması, ona önem vermesi, onun ileride kuracağı ilişkilerine yansıyacaktır. Başka bir deyişle bebekle annesi arasındaki ilişkiden doğan güven duygusu, o insanın ileride kuracağı kişiler arası ilişkilerin temelini oluşturacak ve bu yüzden de annenin çocuğun gelişimi üzerindeki etkisi tartışılmaz duruma gelecektir.

Temel güven duygusunun oluşumunda, annenin dengeli ve kararlı tutumu büyük önem taşımaktadır. Anne-çocuk ilişkisinde ,annenin aşırı koruyucu tutumu çocuğun kendi başına yapması gereken şeyleri, vermesi gereken kararları ve aynı zamanda kuracağı toplumsal ilişkileri olumsuz yönde etkiler. Çocuk anneye olan aşırı bağlılığı yüzünden hiçbir zaman kendi kişiliğini tam olarak bulamaz. Ayrıca

---

2 MACLEOD, SHEILA, *Lawrence's Men and Women*, Paladin, London, 1987, s.22

sağlıklı bir anne-çocuk ilişkisinin oluşumunda annenin tinsel sağlığı da büyük önem taşımaktadır. Mutsuz bir evlilik sonucu, annenin eşinden ilgi görememesi, birbirleriyle anlaşamamaları ve ailenin parasal sıkıntıları annenin gerginliğini arttırmasının yanısıra çocuğa da yansıyacaktır.

"Oğullar ve Sevgililer"de çocuklarının gelişimi ve yaşantıları üzerinde çok belirgin bir etkisi olan bir anne imgesi ile karşılaşırız. Çocukların alın yazısı, sanki anne tarafından yazılmış gibidir. Eserde orta sınıf bir aileden gelen Gertrude ile maden işçisi olan Walter, birbirlerine aşık olup evlenirler. Walter eşine tinsel ve parasal doyum veremediğinden ikisi arasındaki ilişki gün geçtikçe körelir. Yaşamdan ve eşinden soğuyan bayan Morel bütün umudunu, sevgisini oğullarına ve sonradan özellikle oğlu Paul'a verir.

"Annesi onu deliler gibi seviyordu. Bu çocuk genç kadının hayatta en acı hayal kırıklığına uğradığı, hayata olan güveni sarsıldığı, ruhunun karanlıkla, yalnızlıkla dolup taşıdığı bir sırada dünyaya gelmişti.

Çocuğuna öyle düşkündü ki kocası kıskanmaya başlamıştı. En nihayet Gertrude kocasından tamamen nefret getirdi. Babadan yüz çevirip kendini oğula verdi."
(*Oğullar ve Sevgililer, s.22-23*)

Macleod'un da dile getirdiği gibi bayan Morel eski kafalı ancak çalışkan bir bayandır ve annelik görevini oldukça ciddiye almaktadır.³ Anne, sevgisini çocukları üzerinde yoğunlaştırmasına karşın, baba çocukların sevgisini kazanmak için pek çaba harcamaz. Bütün bunlar çocukların babalarından uzaklaşmalarına ve annelerine daha yakın olmalarına yol açar.

---

3 a.g.e., s.30

Çocuklar babalarından çekinir ve korkarlar. Babaları akşam geç saatlerde eve geldiğinde, onlar yataklarında korku içerisinde ebeveynleri arasındaki bağırışmaları ve tartışmaları dinlerler. Özellikle Paul babasına karşı büyük bir nefret duymaya başlar, çünkü babası kimi zaman onun çok sevdiği annesini dövmektedir. Çocukların kendilerini en huzurlu ve güvende duydukları anlar, babalarının evde olmadığı veya uyuduğu zamanlardır. Özellikle William ve Paul babalarıyla pek bir şey paylaşmazlar. Onlar başarılarını ve sorunlarını kendilerine daha yakın gördükleri anneleriyle paylaşırlar. Baba, bu aile içinde sanki aralarına zorla girmiş bir yabancı konumundadır.

Dönemin koşulları kadınların toplumsal yaşamda ilerleyebilmeleri açısından son derece büyük bir engel oluşturmaktaydı⁴. Bayan Morel da kendisinin birçok şeyden yoksun bırakıldığını düşünmektedir ve bunlara ancak yüksek sınıfta ulaşabileceğini sanmaktadır. Bayan Morel bir üst sınıfta yer alabilmek için çözüm yolu aramaktadır ve ona göre bu sorunun çözümü oğulları olacaktır. Onlar, bayan Morel'e göre, babaları gibi maden işçisi olmayacak, her ne pahasına olursa olsun okuyacak, bir üst sınıfa geçip ve belki de ileride bir "Lady" ile evleneceklerdi. Bayan Morel da oğullarının bu başarısı ile övünecek, kişisel isteklerini giderecek ve en önemlisi onların aracılığıyla kendisinin toplumda ilerlemesini engelleyen herşeyden, ki bunların arasında kocasını, toplumu ve hatta alın yazısını sayabiliriz, intikam alacaktı. Bu konuya Lydia Blanchard şöyle değinir:

"Kimliğini çocukları ile özellikle de oğullarıyla bulur. O oğullarını, yalnızca kin duydukları babalarının yerini dolduracak sevgililer olarak değil, aynı zamanda

---

⁴Blanchard, Lydia, **Mothers and Daughters in D. H. Lawrence: The Rainbow and Selected Shorter Works**, Ed. by Smith Anne, Vision, G.B., 1978, s. 78

*kadınlar açısından iş yapmanın çok zor olduğu bir dünyada kendisinin yapamadığı işleri de yapmak için kullanacaktı."*⁵

Çoğu eleştirmenlerce paylaşılan bu düşünce Faith Pullin tarafından da şu biçimde verilir:

*"Onun annesi ilerlemeyi maddesel ilerleme şeklinde düşünmektedir. Dünyaya da kendisini oğulları aracılığı ile benimsetmek ister."*⁶

Artık çocuklarının her çeşit özelliğinden, anne kendisine pay çıkarır. William bazı spor dallarında kazandığı ödüllerle, Arthur ise yakışıklılığı ile annesinin mutlu olmasını sağlar. Ancak Paul başkadır. William'in ölmesinden sonra bayan Morel bu oğluna duyduğu sevgisini de Paul'a verir. Paul iyi bir ressam olma yolundadır ve başarısı ile annesinin gurur kaynağı olur. Oğlunun bu dalda iki birincilik ödülü almasından sonra Gertrude'u romanda şu şekilde görürüz:

"Paul onun bütün hayallerini gerçek yapacaktı. Gertrude bunca yıldır boş yere uğraşıp didinmemişti.

Sevginin devam ettiği müddetçe Gertrude, Paul'dan habersiz, birçok kereler gidip resimleri seyretti. Paul'un tablolarını ilk defa duvarda gördüğü zaman yüreği ağzına geldi. Çıkışta, parka gezmeye giden şık hanımları gördüğü zaman içinden şöyle düşündü:

---

5 a.g.e., s.78

6 Pullin, Faith, *Lawrence's Treatment Of Women in Sons and Lovers*, Ed., Smith Anne, Vision, G.B.,1978, s.52

-Evet, çok zarifsiniz ama, sorarım size, sizin oğlunuz hiç resim sergisinde iki tane birincilik kazandı mı?" (Oğullar ve Sevgililer, s.168)

Gerdrude, yaşadığı toplumda kadınların edilgenliğinin farkına vararak, "Erkek" lerin annesi olduğu düşüncesiyle huzura ulaşır ve rahatlar⁷. Bayan Morel kendisini, oğullarıyla gerçekleştirme düşüncesiyle, onları kendilerine ve ona saygın bir yer edinebilmeleri için dünyaya salar.

"Artık, hayata atılmış oğullarının sayısı ikileşmişti. Kadıncağız, ikisi de büyük birer sanayi merkezi olan bu iki şehri düşündükçe, ikisine de birer erkek göndermiş olduğunu ancak, bu erkeklerin onun için çalıştıklarına inanacaktı. Ondan çıkmışlardı, onun parçasıydılar, çalışmaları da onun için olacaktı." (Oğullar ve Sevgililer, s.97)

Eserde anne Morel, oğullarının kız arkadaşlarını şiddetli bir biçimde kıskanmaktadır. Bir kız gelip oğlunu evden sorduğunda anne bu kızla alay etmekle kalmayıp aynı zamanda, onu kötü bir biçimde azarlar. Ancak bayan Morel, kızı Annie'nin erkeklerle olan arkadaşlığına pek karışmaz. Bunun bayan Morel'e göre açıklaması, belki de Paul ile evlilik hakkında yaptığı konuşma sırasında kullandığı bir atasözüdür.

"- Senin evlenmen benim için güç olur, pek güç. Eskiler ne demişler, kız evlat daima evladındır ama, erkek evlat, evlenir evlenmez elinden gider." (Oğullar ve Sevgililer, s.214)

---

⁷ Lawrence, Davit Herbert, *Oğullar ve Sevgililer*, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.31

Brian Finney, bayan Morel'i ruhçözümsel bir açıdan inceleyerek, onun, William'in ve özellikle Paul'in yetişkin bir erkek konumuna gelmelerini kesinlikle istemediği sonucuna varmıştır. Çünkü Gertrude Morel eğer oğulları büyürse, onu kuşkusuz bir kadın için terk edecekleri korkusunu duymaktadır.⁸

Morel'in, romanda bir anne olarak çocuklarına karşı takındığı tutum, çocukların benlik oluşumlarını olumsuz yönde etkiler. Bazı anneler, erkek çocuklarının, günün birinde onları bir kadın için terk edecekleri düşüncesinden her zaman tedirgindirler. Doğal olarak anne ve babanın gözünde çocukları, her zaman bir çocuk gibi kalacaktır. Böyle bir durumda çocuk kendi ayakları üzerinde durmayı ve kendi kendine birtakım önemli kararlar almayı başaramayacağı gibi, her zaman birilerine bağımlı kalacaktır. Eserde bayan Morel gösterdiği aşırı ilgi ile bir kadının kanımızca erkekler üzerindeki en büyük silahı "Anne" liğini, özellikle Paul'un üzerinde kullanarak onu yukarda belirttiğimiz konuma sokar.

---

⁸ Finney, Brian, **Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective**, Penguin, G.B., 1990, s.27

II. Eş Olarak Kadın

İnsanlar geleceğin mutlu günlerle dolu olacağını düşleyerek, birbirlerine ömür boyu sürecek bir sevgi ve bağlılık sözü verip, evlenir ve bir aileyi oluştururlar. Kadının aile kurumu içindeki en önemli işlevlerinden biri "Eş" olmasıdır. Kadının evlilikteki önemi çok büyüktür, çünkü çoğu zaman ailenin geçimi ile erkek, ev işleri ve çocuk bakımı ile de kadın ilgilenir. Evli çift sağlıklı bir evlilik yapısı onu yürütmek istiyorlarsa, kadın ve koca birbirine saygı ve sevgi ile bağlı olmak zorundadır. Toplumsal, parasal, kültürel veya birtakım başka etkenler, bir evliliğin sürekliliği üzerinde, son derece önemli yer tutar.

Eserin hemen giriş bölümünde, Gertrude ile Walter'ın bir Noel eğlencesindeki ilk konuşmaları öykülenir. Gertrude orta sınıf bir aileden gelen tutucu, ağırbaşlı, eğitilmiş, kibar ve aynı zamanda güzel İngilizce konuşan bir bayandır. Walter ise eğitim düzeyi düşük, rahat davranan, yaşam dolu olup, sokak diliyle konuşan bir maden işçisidir. Ancak bu farklılıklar birbirlerinden hoşlanmalarına engel olmadığı gibi, birbirlerine daha çok ilgi duymalarına yol açar. Walter, Gertrude'un hanım hanımcık tutumlarından hoşlanmasının yanında, Gertrude da onun rahat tutum ve konuşmalarından hoşlanır. Çünkü daha önce onunla hiç kimse böylesine senli-benli konuşmamıştır. Birbirlerine aşık olan gençler bir sonraki Noel'e evlenmiş olarak girerler.⁹

Evliliklerinin ilk aylarında genç kadın kendisini çok mutlu hisseder, ta ki eşi hakkında daha önce bilmediği bir takım şeyleri öğreninceye kadar. Genç kocanın mobilya borçlarını ödememiş olması, kendilerinin sandığı evlerinin aslında kaynanasına ait olması ve eşinin içki içmesi, onu kocasından uzaklaştıran başlıca sebeplerdir.

---

⁹ Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obah Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.11

Böylece kocasına duyduğu sevgi de gün geçtikçe azalır. Bayan Morel, bu dönemlerde bile kocasına pek birşey söylemez ve bütün umudunu karnında taşıdığı çocuğa bağlar. Çocuk doğduğunda kocasından uzaklaşıp ona yönelir.¹⁰

Başlangıçta ayrı toplumsal katmanlardan olmaları, evli çiftte ilginç gelmesine karşın, bu fark evlenirken gözardı edilmiş ve evlendikten sonra aralarında bir uçuruma sebep olmuştur. Gertrude oturdukları çevredeki insanlarla pek iletişim içine girmeyerek, insanlardan uzak durarak, yalnızlık içinde yaşamayı tercih eder. Bu durum, aşağı-orta sınıf bir aileden geldiği için duyduğu üstünlük kompleksinden ileri gelmektedir. Bayan Morel yaşadığı çevreyi hor görüp onlardan uzak durur. Ancak unuttuğu birşey vardır, o da kocasının bu çevreden bir insan olduğu gerçeğidir. Böylece yabancılaşma yalnızca çevresi ile değil, kocası ile kendisi arasında da oluşmaktadır. Başta birbirlerinin toplumsal katmanlarına büyük bir hoşgörü ve ilgiyle yaklaşan iki insan şimdi aralarındaki bu farka büyük bir zıtlık duymaktadırlar. Buna örnek olarak, Walter'ın, eşinin orta sınıftan din adamı arkadaşına karşı sergilediği umursamaz tutumun aynısını Gertrude'un eşinin arkadaşı Jerry'e karşı sergilemesini gösterebiliriz.¹¹

Bayan Morel, oğullarını bir üst toplumsal sınıfa geçirmeye ve onları babaları gibi maden işçisi yapmamaya kararlıdır. Eğitimi bir toplumsal katmandan diğerine geçebilmenin yolu olarak görür ve çocuklarının bu amaç doğrultusunda yetişmelerini ister. Çiftin yaptığı evlilik bu sınıf ayrılığı yüzünden yozlaşmaya başlar. Kadın kocasından, buna karşılık koca da eşinden uzaklaştıkça, evlilik ve aile yaşantıları sallantıya girer. Çünkü, yabancılaşmanın yaşandığı bir evlilikte her şeyin yolunda gitmesi olanaksızdır.

---

10 a.g.e., s.14

11 a.g.e., s.41

Evlenmeden önce Gertrude öğretmenlik yapmıştır. Geldiği bu yeni çevrede onu beyinsel olarak doyuma ulaştıracak ya da en azından anlayabilecek düzeyde tek bir din adamı dışında, hiç kimse yoktur. Halbuki bayan Morel, eğitilmiş insanlarla tartışmayı ve konuşmayı sever. İşçi sınıfından gelen, ekmeğini el becerisi ile kazanan Walter'ın aydın bir yönü olmadığı gibi, eşinin konuştuklarından da pek birşey anlamadığı görülür.

"Başkalarının konuşmasını dinlemekten büyük zevk alan meraklı, kapıcı bir zihni vardı. Başkalarını konuşturmakta pek ustaydı. Fikir münakaşalarını sever, aydın biri sayılırdı. En sevdiği şey okumuş bir adamla dine, felsefeye, siyasete dair bir münakaşaya girmekti." (Oğullar ve Sevgililer, s.17)

Gertrude kocası ile beyinsel doyuma ulaşamadığından, ondan gün geçtikçe uzaklaşmaktadır. Walter, bu durumun farkındadır ve artık eşinin geldiği sınıfı yüzünden onu hor görmektedir. Kendini ve toplumsal sınıfını savunarak, çok çalıştığını ve alnının teriyle geçimini sağladığını söyler.¹² Ayrıca oğlu, yaptığı bir resimden yirmi Guineas para kazanınca, iki saatte yapılmış bir işe bu kadar paranın çok olduğunu söyleyerek, kendisinin para kazanma biçimini över.

Bu konuşmalar artık Morel'ler arasındaki saygının yavaş yavaş yok olduğunu göstermektedir ki, saygının olmadığı bir yerde de sevgiden söz etmek mümkün değildir. Bir evliliğin sağlıklı bir biçimde ilerleyebilmesi için bireylerin eğitimi ne denli önem taşıyorsa, kadın ve kocanın dünya görüşü, ahlak ve din anlayışı da aynı biçimde önem taşımaktadır. Eğer eşler arasında böyle bir fark söz konusu ise, o zaman bu evlilik sağlıklı sayılamaz. Çünkü karı koca arasında,

---

12 a.g.e., s.34

birbirlerinin ahlak ve din anlayışına uymayan tutumlar olursa, birbirlerine hoşgörü ile bakamazlar.

Gertrude "püritan" bir aileden gelmektedir ve kendisi de babası ve ataları gibi tutucudur¹³. Walter'ın böylesine bir inancı yoktur ve bu yüzden de eşiyle çoğu zaman karşı karşıya gelirler. Daha evliliklerin ilk döneminde, Walter, eşinden bazı şeyleri gizli tutar. Örneğin Gertrude mobilyaların borç senetlerini buluncaya kadar, bu borcun varlığından habersizdir. Aynı şekilde, oturdukları evin kendilerinin olduğunu sanmaktadır, ancak sonradan bu evin Walter'in annesine ait olduğunu ve ona kira ödediklerini öğrenir. Genç kadın bütün bunları tesadüfen öğrenmektedir ve düş kırıklığına uğrar. Tüm bu olanlardan sonra, evliliklerinde bir soğukluk başlar.

Kanımızca, Gertrude'nin bu denli düş kırıklığına uğramasının sebebi ve kocasına güvenini yitirmesi, eşinin kendisinden bazı şeyleri gizlemesinden kaynaklanmaktadır. Walter iş çıkışlarında birahaneye uğrar ve içki içer. Alkole karşı olan karısı ona eve geldiğinde içki içip içmediğini sorunca Walter büyük bir pişkinlikle içki içmediğini söyler. Artık genç kadın dayanamaz ve kocasıyla tartışmaya başlar. Bu tartışma öylesine şiddetli geçer ki, aralarındaki bağın oldukça zayıfladığı göze çarpmaktadır.

"Öte yandan Walter Morel de, yumruğuyla masaya vurarak: Yalancısın! diye avazı çıktığı kadar haykırıyordu. Yalancısın işte! yalancısın!

Kadın yumrukların sıkarak doğruldu.

- Evin havasını bozuyorsun! diye bağırdı.

- *Kalk git öyleyse...benim evim burası defol! Evin parasını kazanan benim, sen değil. Burası benim evim burası, senin değil. Çık git öyleyse defol!*

- *Giderdim de gitmez miydim, çoktan çıkar giderdim ama, arada çocuklar var! Yıllarca önce, çocuğum bir taneyken, çıkıp gitmediğime pişman olmadım mı sanıyorsun?" (Oğullar ve Sevgililer, s.29-30)*

Bu denli ateşli bir kavgadan sonra, kadının kocasına, kocanın da karısına karşı herhangi bir saygı ve sevginin pek kalmadığı görülür. Kadın, bu birlikteliğin çocuklar sebebiyle sürdüğünü, eğer onlar olmasaydı çoktan bozulmuş olacağını söyleyerek, kanımızca, kocasını evinin reisi olarak görmediğini açıkça göstermiştir.

Bu kavga sırasında, Walter eşini kolundan yakaladığı gibi, kapının önüne atar. Sızıp kalan Walter, eşinin cama vuruşlarını ancak bir saat kadar sonra duyarak, kapıyı açar. Karısını içeri alır almaz, kaçarcasına üst kata çıkar.

Bu tartışmalar gün geçtikçe artar ve daha da şiddetlenir. Koca geç vakitlere kadar eve dönmez, geldiğinde ise sarhoştur. Bir defasında çekmeceyi tuttuğu gibi eşinin kafasına fırlatır. Ancak sonradan, ne yaptığının farkına vararak, kanamasını durdurmak için eşine yardımcı olur.

Walter bu iki olayın sonunda sergilediği tutumla, pişman olduğunu gösterir. O pişmandır ve acı çeker, ancak bütün roman boyunca, hep karşı tarafın suçlu olduğuna inanarak, kendisini avutmuştur.

"En çok kendi kendini incitmişti; zararı daha büyüktü. Zira karısına ne birşey söyleyebiliyor, ne de

üzüntüsünü ortaya vurabiliyordu. Kendini temize çıkarmaya çalışıyor, içinden: Kendi kabahati, diyordu.

Ama ne kadar böyle düşünse şuurunun, vicdanının verdiği cezayı önleyemiyordu. Bu azap ruhunu pas gibi kemirmekteydi ki, yegane devası içmek, sarhoş olmaktı." (Oğullar ve Sevgililer, s.45)

Romanda duyguların yavaş yavaş öldüğü bir evlilik sergilenmektedir. Çift, aralarındaki sınıfsal, beyinsel ve inançsal ayrılıklar yüzünden, birbirleriyle anlaşamaz duruma gelir. Bayan Morel püritanizmi yüzünden eşini anlamak veya bağışlamak yerine, onu yargılamayı yeğleyerek, evliliklerinin bozulmasında önemli bir rol oynar. Geldikleri toplumsal katmanlar da bu evliliğin yozlaşmasında büyük pay sahibidir. Bayan Morel eşini olduğu gibi benimseyemez ve onu değiştirmek ister. Ancak onun özünü hesaba katmayarak onu olamayacağı bir konuma getirmek istemektedir.

"Kocasının olabildiği kadarıyla asla yetinmiyor, kocası ille onun istediği gibi mükemmel olsun istiyordu. Böylece onu, olabileceğinden çok daha asil bir adam yapmaya uğraştığı için bilakis mahvetti." (Oğullar ve Sevgililer, s.25)"

Eserden anlaşılacağı üzere kadın ve koca, evliliklerinin mutsuz geçmesinden eşit derecede sorumludurlar. Her iki taraf da hoşgörülü ve özverili davranmamaktadır. Sonuç olarak, evlilikleri, aralarındaki sınıf farklılığından önemli ölçüde etkilenmiştir.

III. Kadın ya da bir Sevgili: “Clara”

Oğullar ve Sevgililer’de Miriam'dan sonra Paul'un sevgilisi olarak Clara'yı görmekteyiz. Eserde Schorer'in de sözettiği iki çeşit sevgi vardır¹⁴. Bunlardan ilki tinsel sevgi, ki bunu Miriam temsil etmektedir; ikincisi ise cinsel sevgidir ve bunu temsil eden kadın ise Clara'dır. Eğer genç bir adam cinsel ve tinsel bir sevgi arasında seçim yapma durumunda kalırsa, doğal olarak bunlardan birinin baskın olduğu bir bayana yönelecektir. Ancak, ilişki kurduğu kadındaki sevgi anlayışı tinsel bir sevgiden oluşuyorsa, onu diğer sevgi türünün yokluğu yüzünden suçlayacaktır; bu, tersi için de geçerlidir. Hiçbir zaman genç adam hatayı kendinde bulmamaktadır.

Miriam ile tinsel olarak birçok şeyi paylaşan Paul, onunla cinsel bir ilişkide de bulunmuştur. Ancak bu durumdan çok rahatsız olmuş ve aradığı cinsel ilişkiyi Clara’da bulmuştur.

Clara insanlara soğuk davranan, onlardan uzak duran ve kendini beğenmişlik izlenimini veren, gri gözleriyle küçümseyici bir bakışı olan sarışın bir bayandır. Eserde, bayan Clara Dawes güzel giyimi ve dişiliği ile göze çarpan bir kişilik olarak verilmiştir. Kendisinin üst dudağı hafif yukarı doğru kıvrık olduğundan, ya kızgın olduğu ya da öpülmek istediği sanılmaktadır.

Bayan Dawes evlidir, ancak eşinden ayrı yaşamaktadır. Bu evliliğinden çocuğu olmamıştır. Eşinden ayrı yaşamasının sebebi, O’na göre, Baxter’in kendisine, daha doğrusu ruhuna seslenememesinden dolayı zorba tutumlar sergilemesi ve Clara'nın kendisini onun yanında bir tutsak gibi görmesidir. Baxter bununla da kalmayıp onu başkalarıyla aldatmaya başlayınca, artık bayan Dawes ayrı yaşamayı yeğlemiştir.

---

¹⁴Finney, Brian, **Sons and Lovers: Structure, Theme and Form**, Penguin, G.B., 1990, s.68

Bayan Clara Dawes erkeklerin kadınların gelişimini engellediklerini varsayarak, kadınların sesini duyuracak bir kadınlar birliğine üye olmuş ve burada on yıl boyunca faal olarak çalışmıştır. Ayrıca, kendisini yetiştirmiş kültürlü, zeki ve erkeklere kin güden bir kişiliği vardır Clara'nın. Bayan Dawes otuzbir yaşında, Paul ise yirmibeş yaşındadır. Ancak Paul onun kendini beğenmiş tavırlarından, hazır cevaplılığından ve zekasından etkilenmiştir. En önemlisi, Clara'nın erkeklere karşı kin duyması onu Paul'un gözünde ulaşılması güç bir kadın yapmıştır. Paul ise Miriam'la yaşayamadığı bir ilişkiyi Clara ile yaşayabilmek ve ona ulaşabilmek için, onunla tinsel bir savaş yapmak zorunda kalmıştır. ¹⁵

Clara çalıştığı iş yerinde diğer işçilerden uzak duran ve kendisini onlardan soyutlamış bir bayan konumundadır. Aynı zamanda parasal durumunun iyi olmamasına karşın, iyi giyimi, on yıl süre ile faal olarak yaptığı kadın hakları koruyuculuğu, kültürü ve Miriam'ın de yardımıyla epeyce öğrendiği Fransızca'sı, tutum ve düşünceleriyle kendini diğer işçilerden üstün görmektedir.

"Clara on yıldan beri kadın hakları için çarpışan kurumda üyeydi, bu on yıl içinde de kendi kendini bir hayli yetiştirmişti. Miriam gibi O'da okumaya, bilgi edinmeye susamış haldeydi. Kendi kendine Fransızca okumayı öğrenmişti. Kendini öteki kadınlardan ayrı sayıyordu. Fabrikadaki işçi kızların hepsi iyi aile kızlarıydı. Jordan onları itinayla seçmişti, böylece fabrikanın içinde kibar bir hava eserdi. Ama, gene de Clara öteki kızlardan uzak oturuyordu." (Oğullar ve Sevgililer, s.231-32)

15MACLEOD, SHEILA, *Lawrence's Men and Women*, Paladin, London, 1987, s.102-03

Ancak Clara'nın kültürlü olması ve Fransızca gibi bir dil bilmesi onu Jordans fabrikasında işçi olmaktan öteye götürememiştir. Aslında bir makyaj olarak kullandığı soğuk ve kibirli tutumlarının altında ruhunun derinliklerinde gizli olan güvensizlik ve mutsuzluk duyguları gizlenmektedir.

Clara'nın annesi bayan Redford'un, Paul'a sigara yakmasını söylemesi ile aslında, bir erkek kokusunun evde olmasını istediğini ve erkeksiz bir evin yürümeyeceğini vurgulamaktadır ki, bu da Clara'nın bir kadın hakları savunucusu olarak düşüncelerinde bir çeşit zıtlık gösterir. Kanımızca, bayan Redford'un Clara'ya karşı evdeki bu aşağılayıcı tutumları, onun dış dünyadaki, özellikle iş yerindeki insanlara karşı, annesinin kendisine davrandığı gibi davranmasına neden olur.

Kadınların özgürlüğünü savunmakta olan Clara'nın kimseye karşı bir bağlılığı yoktur, ancak parasal yönden pek de rahat değildir. Geçimini evde annesiyle birlikte ip eğirerek sağlamaya çalışan genç bayanı, Paul bir gün ip eğirirken görür. Geçimini bu yoldan sağlamayı aşağılayıcı bir şey olarak görün Clara, kendisine parasal yönden güvence verebilecek evliliğine de dönmemektedir. Çünkü ona göre evlilik, ip eğirmekten daha da aşağılayıcı bir şeydir.¹⁶

Paul, Clara'ya iplik eğirmeyi sevip sevmediğini sorduğunda ise Clara ona bir kadının başka ne yapabileceğini sorar; bununla beraber, bu işin de zaten erkekler tarafından kadın işi sayıldığını ve bundan dolayı kendisinin bu işi yapması gerektiğini söyler.

Erkekler ve geçim için çalışmak. Bu satırlardan da anlaşılacağı üzere, Clara'nın yaşama kin duymasına yol açan başlıca iki etken bunlardır. Onun gözünde bütün bunlara sebep olan da, yaşamın yine

---

16MACLEOD, SHEILA, *Lawrence's Men and Women*, Paladin, London, 1987, s.103

kendisidir. Clara içinde bulunduğu ve her yönüyle kin duyduğu yaşama küsmüştür, çünkü yaşamın kendisine haksızlık yaptığını düşünmektedir.

"Muhteşem yapısıyla, güzelliğiyle, hüznüyle tahtından inmiş bir ilaheye benziyordu. Muhitin pisliği, halinin düşkünlüğü onu ta ruhundan sarsar gibiydi."
(*Oğullar ve Sevgililer, s.229*)

Erkeklerin karşısında, kadın özgürlüğünü savunan Clara, ayrıca cinsel özgürlüğü de savunmaktadır. Bu yüzden evli olduğu halde Paul ile birlikte gezmekten çekinmediği gibi, kendilerini gören insanların dedikodu çıkarabileceğine de aldıriş etmez. Aynı şekilde, Paul'da annesi ile Clara hakkında konuşurken annesinin insanların neler düşünebilecekleri konusundaki sözlerini ve uyarılarını pek önemsemez. Annesine Clara'nın farklı olduğunu ve yaşamdan da pek bir beklentisi olmadığını söyler. Başka bir deyişle, genç adam Clara'nın cinsel özgürlüğe ilişkin tutumlarını onun feminizmi ile açıklamaktadır.

"Mesele şu ki, Clara kocasından ayrı yaşıyor. Sonra kürsülere çıkıp nutuklar veriyor. Bu yüzden, nasıl olsa herkesin gözünde sürüden ayrılmış durumda. Bana kalırsa, dile düştüğü taktirde pek fazla bir şey kaybedecek sayılmaz. Zira hayatı onun gözünde sıfır. Sıfırın da kıymeti nedir ki? Ama, benimle gezdiği zaman hayatı gözünde kıymet kazanıyor, manalanıyor. Buna karşılık, dedikodu olacakmış, ne yapalım?..."
(*Oğullar ve Sevgililer, s.282*) "

Aslında Paul ile Clara bir arayış içerisindedirler. Paul Miriam'da bulamadığı, içinde cinselliğın de olduğu ilişkiyi Clara'da, Clara ise kocasında bulamadıklarını Paul'de aramaktadır. Ayrıca Paul ile arasında oluşan tutku kendisini bulmasına ve güvensizliğini

yenmesine katkıda bulunmuştur. Buna karşın Paul, Morel ile olan ilişkilerinin bir gün bir yerde biteceğinden de emindir. Çünkü kendi yaşamının Paul'a, Paul'un yaşamının da kendisine ait olmadığını farkındadır.

Paul'un Clara ile olan ilişkisi bazı yönleri ile, Miriam ile olan ilişkisini de andırmaktadır. Örneğin Miriam ile olan bütün ilişkileri boyunca Paul, onun kendisini çok sevdiğini, ona çok bağlı olduğunu ve neredeyse taptığını düşünmektedir. Paul Miriam ile olan ilişkisini bitirmek istediğinde onu aldatıyormuş gibi bir duyguya kapılsa da, aslında aldatılan kişinin kendisi olduğunun farkına varır. Çünkü Miriam ta baştan beri bu ilişkinin yürümeyeceğini düşünmektedir, ancak bunu Paul'a daha önce hiç belirtmemiştir. Aynı şekilde Clara da, Paul ile olan ilişkilerinin biteceğini ve bir gün ayrılacaklarını düşünmektedir.

Diğer önemli bir konu ise Paul ile Clara arasındaki cinsel birlikteliklerdir. Paul'a göre Clara ile birlikte olduğu an, duygularının en doruk noktası olsa da Clara için aynı şeyleri söylemek olası değildir. Çünkü Clara'ya göre cinsel ilişkileri birlikteliklerinin en ileri noktası değildir. O cinsel bir birlikteliğin yanısıra, karşılıklı bir anlayışın da olması gerektiğini savunmaktadır. Bu yüzden de Paul'u, bencillikle suçlar. Çünkü Paul'a göre cinsel ilişki, Clara'nın tersine içgüdüselidir. Fakat Clara bu tavırlarının yanısıra, Paul'un kendisini tanınmasını ve onun tinsel isteklerine karşılık vermesini de istemektedir. Yani Clara Paul'un, kendisini mi, yoksa sadece bir cinsel birlikteliği mi istediği konusunda şüphelidir. Bu yüzden Paul'u eşi Baxter ile karşılaştırmaya başlar. Paul ile olan birlikteliği boyunca, onun cinsel olarak yanında olsa bile, beyinsel olarak başka yerlerde olduğunu söyleyen Clara, onu hiçbir zaman cinsel ve tinsel olarak yanında duyumsamadığını vurgular. Clara'ya göre cinsel yönden, belki Baxter daha fazlasını verememiştir, ama en azından tinsel olarak yanında olmuştur. Bütün bunların yanısıra, Clara'ya göre Paul'un bencilliği, cinsel ilişkilerine

bile yansımıştır, çünkü o sırada bile Paul yalnızca kendisini düşünmekte, hiç bir zaman onu düşünmemektedir.

"Clara ağır ağır sözüne devam etti.

- Ben o anda sana hiç de sahip olduğumu hissetmiyorum. Hiç benimle beraber değilsin sanki. O anda istediğin aslında ben değilmişim gibi geliyor.

- Sen değil de kim öyleyse?

- Kimse değil. Sen sadece kendin için birşeyler arıyorsun. Senin istediğin aslında ben değilim, o şey.

Genç erkek bir suçluluk hissine boğuldu. Acaba sevişirlerken sahiden Clara'ya sadece bir dişi gözüyle mi bakıyordu? Ama böyle kuşkulara düşmek kılı kırka yarmak değil miydi?

Clara: Baxter'le beraberken o anda ona sahip olduğumu hissedirdim, dedi. Onun o anda tamamen bana ait, benimle beraber olduğunu bilirdim." (Oğullar ve Sevgililer, s.331-32)

Miriam'ın Paul'le olan ilişkisi sırasında karşılaştığı en büyük engel bayan Morel'dir. Bunun sebebi ise, Clara'nın Paul'u tinsel ve kişi olarak bütünüyle kendisinin istemesidir. Bayan Morel'inde düşünceleri aynı doğrultuda olduğu için, Gertrude Morel ve Miriam Leivers arasında Paul'u elde etme yönünde bir yarış vardır. Ancak Clara Paul ile daha doğrusu Paul, Clara ile cinsel tutkularını gerçekleştirmekte olduğu için, Clara ve bayan Morel arasında böyle bir yarış söz konusu değildir. Eserde Clara, Morel'lerin evine çağrıldığında oldukça sıcak bir ortamla karşılaşır. Öyle ki oğlunun sevgililerine karşı çıkan ve onlarla alay eden Paul'un annesi bile, Clara'ya içten davranarak, onunla uzunca konuşmalara dalar. Bu aileyi uzun zamandır tanıyan Miriam

ise, şans eseri, o sırada oraya geldiğinde kendisinin bile bu kadar sıcak ilgi ve alaka ile karşılanmadığını görür ve şaşırır.

Başka bir bakış açısıyla, Paul'un Clara'yı ilk gördüğünde ondan hoşlanması, Miriam tarafından sonradan Paul'u elde edebilme yolunda bir koz olarak kullanılır. Çünkü Miriam'e göre, Paul'un içinde taşıdığı iki çeşit istek vardır. Bunlardan biri, yüksek bir yargı olan saflık ve temizlik isteği, diğeri ise daha alçak değerde olan isteklerdir ki Miriam, Paul'un bu yüksek isteklere ulaşmak isteyeceğini düşünerek, Clara ile kendisi arasındaki ayrımı Paul'un gözleri önüne serebilmek için biraraya gelmelerini sağlar. Ancak unuttuğu birşey vardır ki o da, Paul'un artık doğru ve yanlışları genel olarak benimsenen biçimde değil de kendine göre yorumlamasıdır.¹⁷

Miriam'ın sevgi anlayışına daha önce değinmiştik. Şimdi Miriam ve Clara'nın çiçeklere karşı olan tutumlarından sevgi anlayışlarını ortaya çıkarabiliriz. Miriam çiçekleri koparıp koklayarak, güzellikleri karşısında mest olurken, Clara çiçekleri sevmesine karşın onların dallarında daha güzel olduğunu düşünerek, onları severken koparmaz. Yani Clara'nın sevgisi Miriam'inki kadar sahiplenircesine bir sevgi değildir. Clara'nın bu tutumu ve temsil ettiği sevgi biçimi yüzünden, bayan Morel ve Miriam Paul için pek kaygılanmamaktadırlar. Kimi yönlerden birbirine karşı olan bu iki kadın, Clara konusunda sanki ortak bir düşünce sergilerler. Bu ilişkinin geçici bir heves olduğunu varsayan bayan Morel ve Miriam, Paul üzerindeki etkilerinden o kadar emindirler ki, onun bir gün bu geçici hevesleri tattıktan sonra mutlaka geri döneceğini düşünürler. Bu nedenle, Paul'un Clara ile olan ilişkisine karşı olmanın ötesinde, her ikisi de bu ilişkiyi gönüllü olarak destekler.¹⁸

---

17 Lawrence, Davit Herbert, *Sons and Lovers*, Heinemann, G.B.,1982, s.228-29

18 Finney, Brian, *Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective*, Penguin, G.B.,1990,s.29

Paul açısından düşünülduğünde,ilintili olduğu bütün bayanlar zamanla onun içinde bir hiçlik duygusunun oluşmasına yol açarlar. Öyle ki, ne onlarla ne de onlarsız yapabilir.¹⁹ Kendisini hem tinsel hemde cinsel yönden tamamıyla doyuracak kadını bir türlü bulamaması, onu kurduğu bütün ilişkilerin sürüp sürmeyeceği konusunda kararsız kılar. Her cinsel ilişkiden sonra Paul ölümü duyumsar. Clara ile olan ilişkisini, annesinin ölümünün ona vereceği acıları unutmak için sürdürür²⁰. Zamanla bunun farkına varan Clara, Paul'den ayrılacağı günü sabırsızlıkla beklemeye başlar. Paul'a karşı olan güveni sarsılır. Clara kocası Baxter'in kendisine bağımlı olduğunu varsayarak, Paul'a karşı şartsız bir bağlılıkda olması gerektiğini düşünür. Bunun üzerine, aslında Baxter'a karşı haksız bir tutum sergilediğini ve Paul'un ona göstermediği saygının Baxter'da bulunduğunu duyumsar.

"Kadın gene: Hak ettim ben bunu, dedi. Ben hiçbir zaman ona kıymet vermedim. Şimdi de sen bana kıymet vermiyorsun. Ama, layığım ben buna. Kocam beni senin sevdiğinden bin kere daha çok severdi."(Oğullar ve Sevgililer, s.352)

Eserin sonuna doğru Paul, Clara ile Baxter'i biraraya getirmeye çalışır, çünkü Clara'nın kendisiyle birlikteliği süresince, Baxter'i aklından çıkaramadığını ve bu yüzden de ona dönmesi gerektiğini düşünür. Paul ile Baxter'i karşılaştıran Clara da Baxter'in çoğu yönüyle Paul'den daha iyi olduğunu anlar ve onunla olan birlikteliğine geri döner. O akşam her ikisi de birbirlerine sanki bir karı-koca havasında, hiçbirşey olmamış gibi tutum sergilerler.

---

19 Finney, Brian, **Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective**, Penguin, G.B.,1990,s.29

20 Finney, Brian, **Sons and Lovers: Character**, Penguin, G.B.,1990,s.100

"Baxter karısıyla bir arada yaşıyormuş, kendi evindeymiş gibi hiç davet beklemeden sandalyesini çekip masaya yanaştı. Sonra ses çıkarmadan, karısı ona çayını versin diye bekledi. Clara'da onun çayını kendi evindeymiş gibi, alışık olduğu şekilde, ona hiçbir şey sormaksızın hazırlayıp verdi.. " (Oğullar ve Sevgililer, s.373)

Eserdeki en önemli üç kadın;Gertrude Morel, Miriam Leivers ve Clara Dawes, gelişim ve işlevleri yönüyle sürekli erkeklere bağlı kalmışlardır. İlk olarak bayan Morel, De Beauvar'un da dediği gibi, bir erkeğin kurbanı olmuş, bu yüzden de yalnızca oğullarının ilerlemesini düşünerek yaşama bağlı kalmıştır. Miriam ise, ailesindeki bütün erkekler tarafından zulüm görmektedir ve kurtarıcı olarak yine bir erkek olan Paul'u seçer. Bu kadınlar arasında en özgür olanı Clara olmasına karşın, O bile, bir erkekten diğerine gitmek zorunda kalır ve yalnızca değişik zamanlarda onların gereksinimlerini karşılamakla kalır.²¹ Burdan da anlaşılacağı üzere, eserde kadınlar ancak erkekler tarafından tamamlanır ve kanımızca yaşam çizgileri, büyük bir ölçüde yine bu erkekler tarafından oluşturulur.

---

²¹Finney, Brian, **Sons and Lovers: Lawrence and Women**, Penguin, G.B.,1990, s.68

IV. Tinsel Sevgili: Miriam

Miriam Leivers çiftlikte yaşayan bir ailenin dört çocuğunun içerisindeki tek kızıdır. O, Walter Scott'un şiirlerindeki dünyada yaşamakta, çok çekingendir ve ayrıca kendisini kötü bir büyü sonucunda çoban kıza dönüştürülen bir prenses olarak görmektedir.²²

Romanda onunla ilk karşılaştığımızda, ona kardeşlerinin ne kadar kötü bir tavır sergilediklerini görürüz. Bir horoza bile yem vermekten korkan Miriam kardeşlerinin dalga geçmesine maaruz kalır. Kendisi bütün gün ev işleri ile uğraşarak monoton bir yaşam sürer, ancak her ne kadar çiftlikteki işlerle uğraşsa bile hiçbir kimse tarafından takdir görmez. Öyle ki, bütün gün yerleri sildikten sonra kardeşleri çamurlu çizmeleri ile içeri girerek, bütün emeğinin boşa gitmesine sebep olurlar. Bir defasında da pişmesi için sahana bıraktığı patatesler yanınca onun ve annesinin, kardeşlerinden gelecek tepkilerden ne denli korktuklarını görürüz.

"Anne bu patatesler yanmış!"

"Öyle, Edgar. Bir anlık dalgınlığıma geldi.Yiyemeyeceksen biraz daha ekmek al bari onların yerine."

Edgar bu sefer, ateş püskürerek, Miriam'a baktı:

"Miriam ne iş yapıyordu? O bakamaz mıydı patateslere?"

Miriam başını kaldırdı.Dudakları aralandı. Kara gözleri çakmak-çakmak oldu. Ama, hiçbir şey söylemedi Siyah saçlı başını önüne eğdi, öfkesini de, utancını da içine attı.

---

²²Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.137

Annesi: "Miriam'ın başka işi vardı," dedi.

Edgar: "Patates pişirecek kadar bile akli yoksa bu evde ne yapıyor?" diye sordu.

Maurice: "Ne yapacak, kilerdeki yemekleri yiyor," diye cevap verdi .

Babaları: "Miriam'ın gizlice bitirdiği o patatesli böreği oğlanlar bir türlü unutuyorlar," diye güldü. "Unutturmuyorlar da."

Miriam yerin dibine geçmişti. Anne ise oturduğu yerde, ses çıkarmadan, kendi kendini yiyordu. Bu hayvanca yemek yenen sofrada o yerini şaşırmuş bir azize gibiydi."(Oğullar ve Sevgililer, s.141)

Görüyoruz ki Miriam, ailesindeki bütün erkekler tarafından aşağılanmaktadır. Parasal nedenler yüzünden “çobana dönüştürülen prenses”, babası ve kardeşlerinin bu küçümser tutumlarından dolayı bütün erkekleri acımasız ve bencil yaratıklar olarak düşünmeye başlar. Bu yüzden o da, annesinin erkeklere karşı kin besleyen düşüncelerini paylaşır.

Bütün bu olanaksızlıklardan sonra kadınların hiçbir şeye yaramadıkları, kendi başlarına hiçbirşey yapamayacakları düşüncesine varan Miriam, erkek olma duygusuna kapılır ve bu durumdan kendisini ancak eğitim aracılığıyla kurtarabileceğini düşünmeye başlar. Çünkü eğitim ona göre herşeyi anlama , bilme ve yapabilme yetisine ulaşmaktır.

"Birşeyler yapmak istiyorum. Ben de herkez gibi fırsat arıyorum. Sırf kız olduğum için neden eve kapanıp herşeyden mahrum olayım? Bu gidişle hayatta benim ne ümidim olur ki?"

-*"Nasıl ümit?"*

-*"Birşeyler bilmek, öğrenmek, birşeyler yapmak ümidi. Haksızlık bu. Sırf, kız olduğum için."*(*Oğullar ve Sevgililer, s.147*)

Bütün bu yakarıları dinledikten sonra Paul, kendisinin bildiği kadarıyla ona eğitsel dersler vermeyi önerir. Miriam ise şaşkın bir şekilde, bu öneriyi benimser. Kanımızca, genç kız, kendisini bu aşağılamalarla dolu konumdan çekip çıkartabilecek tek kişi olarak Paul'u görür. Bundan dolayı da Paul onun için bir kurtarıcı, başka bir deyişle düşündeki "beyaz atlı prens"dir.

Leivers çiftliğinde gördüğümüz Miriam'ın erkekler tarafından aşağılanması ve baskıya uğraması, onun erkeklere kin duymasına yol açar. Bu yüzden de Paul'u ancak kendisinin bakımına, ilgisine ve korumasına muhtaç olduğu anlarda sevebileceği düşüncesindedir.²³ Bütün bunlardan, Miriam'ın erkeklerin kendisine karşı olan tutumlarından ne denli etkilendiğini anlarız.

Romantik bir insan olan Miriam ayrıca çok kuvvetli dini bir inanca da sahiptir. Annesine bu konuda çok benzer ve onun konuşmalarından, davranışlarından çok etkilenir. Din, onun ve annesinin için kalplerinin en derin yerinde sakladıkları bir mücevher gibidir ve onu her nefes alışlarında, her adımlarında, her an yaşamaktadırlar.²⁴Miriam'ın bu inancı yaşamına da belirgin bir şekilde yansır.

Eser boyunca Miriam dinsel inancından dolayı Paul'la sağlıklı bir ilişki kuramaz. Ayrıca Miriam'ın bu dinsel düşüncelerinden ileri gelen saflığı, Paul'la olan ilişkilerinin sağlıklı yürümesi yönünden onu ne

---

23 a.g.e., s.143

24 a.g.e., s.142

denli engelliyorsa, Paul'un ona karşı olan tutumunu da o denli engellemektedir. Sırf bu yüzden birbirlerini öpemiyorlar bile.

"Sadece ondan korkuyordu. Bir erkek gibi Miriam'i arzu etmek ihtimali baskı altında tutula tutula bir utanç, bir korku haline gelmişti. Miriam'ın bu nevi şeylerden nasıl kaçındığını bilmesi Paul'un ta ruhuna işlemiştir. Bu hal şimdi onların ilk defa olarak öpüşmelerine bile mani oluyordu."(Oğullar ve Sevgililer, s.163)

Miriam'ın sevgi anlayışı kutsal bir sevgi görünümünde ortaya çıkar. Miriam, Paula ilgisini duyumsamaya başladığı an, Tanrı'ya kendisinin Paul'u sevmemesi için yalvarır. Fakat düşündükçe sevgisinin aslında kötü birşey olmadığını, Tanrı'nın bir lutfu olduğunu anlar ve bu kez de Tanrı'ya Paul'u sevebilmesi için dua eder. Ancak bu sevgi Hz. İsa'nın, insanların ruhlarının kurtuluşu için kendini feda etmesi gibidir²⁵. Öyle ki, severken kendisinden bir şeyler vermek ister. Bu da dini inancının, sevgisi üzerindeki etkisini gösterir.

"Allahım, eğer onu sevmem senin emrinse, bırak onu seveyim. Şahane bir şekilde seveyim onu, çünkü o senin yaratığındır."(Oğullar ve Sevgililer, s.157)

Miriam içinde cinselliğin olmadığı bir sevgiye inanmaktadır. Ona göre sevgi iki ruh arasındaki uyumdan oluşur ve kutsal bir esasa dayanmalıdır. Dini yönü onu cinsellikten ve Paul'dan uzak tuttuğu gibi, annesinin ona seks hakkında zamanında söyledikleri de, Miriam'i böyle bir ilişkiden soğutmuş ve korkutmuştur. Paul Miriam'i çalışmalarında bir ilham kaynağı olarak kullanır. Bu yüzden, Miriam'la cinsellik içermeyen bir arkadaşlık sürdürmek ister.

---

25 a.g.e., s.157

" Paul çalışmalarında yardım isteyip, bunun içinde geriye birşey vermemesi için Miriam'la cinsel bir unsurun bulunmadığı bir arkadaşlık sürdürmek istiyor. "26

İki genç her ne kadar cinsellikten kaçsalar da en sonunda, böyle bir deneyim yaşarlar. Ancak buradaki olay Miriam'ın Paul 'a olan sevgisinden dolayı, vücudunu ona sunmasıdır. Bu olaydan sonra Paul kendini çok kötü hisseder.

"Son derece sakin, hareketsizdi. Sadece, sadece sevdiği adamı hoşnut etmek için fedakarlık yapmak üzere olduğunu hissettiği belliydi. Paul bir an buna tahammül edemeyecek hale geldi. Miriam onu çok sevdiği için kendini ona kurban etmeye hazırlanmıştı. Sonra genç adam o anda arzusunun herşeyden kuvvetli olduğunu, ister istemez Miriam'i kurban edeceğini farketti.

- Keşke cinsiyetsiz bir hünsa olsaydım, keşke ölüp gitseydim, diye düşündü."(Oğullar ve Sevgililer, s.257)

Bazı insanlar dokunmadan, uzaktan severler. Bazıları ise karşısındakine dokunma ve duyumsama gereği duyarlar. Böyle insanlar sahip olmadan sevemezler; sevdikleri şeyin ya da kişinin bütünüyle kendilerinin olmasını isterler. Buna örnek olarak Miriam'ın dört yaşındaki küçük erkek kardeşine olabildiğince sarılıp, ve onu neredeyse sevgisi ile boğmasını gösterebiliriz. Genç kız burada sanki çocukla bir bedeni paylaşmak istercesine ona sarılır.²⁷

26 Pullin, Faith, **Lawrence's Treatment Of Women in Sons and Lovers**, Ed. by Smith Anne, Vision, G.B.,1978, s.60

27 Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.153

Miriam çiçekleri, kendisinin bir parçasıymış gibi görür ve bir çiçeği kokladığında ortaya çıkan görünüm, çiçekle birbirlerini seviyorlarmış biçimindedir.²⁸ Miriam için yaşamında hiçbir şeyin sıradan olmadığını söylemiştik, çiçeklere olan tutumu da bunun için en iyi örneği oluşturmaktadır. Ancak Miriam'ın severken sergilediği bu çeşit sahiplenme tutumu, Paul'u ürkütmektedir. Eserin son bölümünde bunu dile getirir ve Miriam'ın sevgisinden emin olduğunu, ancak bu sevginin kendisine çok geldiğini ve kendisini cebine sokup orada öldürmesinden korktuğunu söyler.²⁹ Miriam'ın bu tutumu Paul'u korkuttuğu gibi sağlıklı bir birliktelik sürdürmelerini de engeller.

Genç bayanın bu sevgisinde her ne kadar bir sahiplenme duygusundan söz edebiliyorsak da, kesinlikle bunun cinselliğe dayalı bir sevginin olmadığını da söyleyebiliriz. Brian Finney'in de dediği gibi, Miriam'ın elde etmeye çalıştığı şey Paul'un bedeni değil, bu beden içindeki ruhtur.³⁰

Miriam'ın herşeye karşı bir ilgi duyması ve sevgi vermesi Paul'a göre bir sevgi arayışı içerisinde oluşundan kaynaklanmaktadır. Çiçeklerin kokusunu içerisine çekişinden, onları okşamasından veya kardeşine olurcasına sarılışından onun bu arayışı gözler önüne serilmektedir.

*Paul: "Herşeyin ruhunu emmek istiyorsun," dedi.
"Sinsi sinsi yaklaşıyorsun, sonra herşeyin ruhunu deşip almak istiyorsun."*

...Paul: "Daima herşeyden sevgi dilenen bir halin var. Bir aşk dilencisisin sanki. Çiçeklerden bile sevgi"

---

28 Finney, Brian, *Sons and Lovers: Symbolic Motifs*, Penguin, G.B., 1990, s.109

29 Lawrence, Davit Herbert, *Oğullar ve Sevgililer*, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.380

30 Finney, Brian, *Sons and Lovers: Narrative Voice and Focus*, Penguin, G.B., 1990, s. 84

dileniyorsun. Sanki onlara dalkavukluk ediyorsun ki seni sevsinler, "diyordu.(Oğullar ve Sevgililer, s.194)

Her ne kadar Paul Miriam'ın bu tutumunu beğenmiyor ve korkuyorsa da ruhunu ona kaptırmıştır. Miriam, onun çalışmalarındaki ilham kaynağıdır ve ona beyinsel olarak huzur veren kişidir. O Paul'un ilk aşkıdır. Şimdi ise Paul, Miriam kendisine bazı şeyleri veremediğinden, ondan ayrılmak istemektedir. Miriam ona her ne kadar tinsel bir huzur vermiş olsa da cinsellik konusunda aynı şeyi söylemek olası değildir. Ancak ayrılma konusunda karar verme açısından, zorlanmakta ve tedirgin olmaktadır. Onu bırakamaz; çünkü Miriam onun tinsel yönünü doldurur. Onunla kalamaz; çünkü onun geri kalan bölümüne Miriam ulaşamamaktadır.

Öte yandan oğlunun Miriam ile olan ilişkisini değerlendiren Gertrude, Miriam'ın oğlu üzerindeki etkisinden son derece rahatsızdır. Rahatsızlığının en önemli sebebi ise Miriam'ın Paul'u severken bütünüyle kendisinin ait olmasını istemesi ve Paul'dan geriye ona hiçbir şey bırakmamasıdır. Ayrıca bayan Morel Miriam'ın, oğlunun genç bir adam olma yolunda bir engel teşkil ettiğini de düşünmektedir.

"...Bayan Morel, Paul'un bu kıza kapılıp kendinden uzaklaştığını hissetmekteydi. Miriam hoşuna gitmemişti."(Oğullar ve Sevgililer, s.153-54)

Bu olay, üçüncü kişilerin iki genç arasındaki ilişkiyi etkilemesi bakımından ne denli önemli olduklarını gösterir. Örneğin Paul annesiyle Miriam hakkında konuştuğundan hemen sonra, Miriam'a derin bir kin duyar.³¹ Bayan Morel, oğlunu etkilediği gibi iki genç arasındaki ilişkiyi de etkilemektedir. Sonradan Paul'un Miriam'dan ayrılmak

---

31 Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.213

istemesi de ondan kaynaklanır. Paul, annesi ve Miriam arasında sürekli bir seçim yapmak zorunda kalır.

Paul, hem Miriam'i hem de annesini sevmektedir, fakat aynı zamanda annesinin üzülmesine neden olduğu için Miriam'dan, onu sevip annesini üzdüğü için de kendisinden nefret etmektedir. Ancak annesiden hiçbir zaman bilinçli olarak nefret etmez. Örneğin Paul, Miriam'la cinsel bir birliktelik yaşadıktan sonra hata yaptığını düşünür ve ölme duygusuna kapılır.³² Buradan anlaşılacağı üzere annesi, Paul için büyük bir önem taşımaktadır. Hatta Paul daha da ileri giderek, annesi yaşadığı sürece, hiçbir zaman doğru kadını veya sevgiliyi bulamayacağını söyler.

Paul, Miriam'ın kendisini çok sevdiğini sanmaktadır. Hatta Miriam'ın sevgisine bakınca kendi sevgisini onun sevgisinin yanında değersiz bulmaktadır. Ancak Paul aralarındaki ilişkinin bitmesini isteyince, Miriam bazı ilginç açıklamalar yapar. Miriam, ona ta baştaki tutum ve hareketlerinden dolayı güvenmemiş ve bu ilişkinin birgün mutlaka biteceğini düşünmüştür. O yalan söylemesine karşı gelmemiş, hatta Paul'un onun kendisini taparcasına sevdiğini düşündüğü anlarda bile, aslında ondan nefret etmiştir. Ayrıca Miriam'a göre, Paul içeceğini içtikten sonra kabı fırlatıp kıran bir bebeğe benzer.³³

Paul Miriam'a ayrılma isteğini bildirirken, bir çeşit aldatma hissine kapılır. Ancak Miriam, böyle birşeyi zaten beklediğini söyleyince, Paul kendisinin aldatılmış olduğunu düşünür. Aslında iki genç de birbirlerini aldatmış, sonunun olumsuz biteceğini düşünmelerine karşın yine de birlikteliklerini sürdürmüşlerdir.

32MACLEOD, SHEILA, *Lawrence's Men and Women*, Paladin, London, 1987, s.39

33 Lawrence, Davit Herbert, *Oğullar ve Sevgililer*, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.296

Karşılıklı olarak birbirlerine rol yapmışlar ve bu yüzden de aralarındaki sevgi tam anlamını bulamamıştır.

"Paul sükut içinde oturuyordu. Aldatılmış olduğuna inanmaktaydı. Bunca yıldır, Miriam onun hakkında şikayeti olduğunu ondan gizlememeliydi. Bunca yıldır ona kahraman muamelesi yaptığı halde, aslında ona bir kerecik, aptal bir çocuk gözüyle bakmıştı. Madem öyle, bu aptal çocuğun budalalıklarına niçin göz yummuş, boyun eğmişti? Genç erkek kalbinin Miriam'a karşı kaskatı kasıldığını hissediyordu."(Oğullar ve Sevgililer, s.266)

İlişkileri boyunca, Paul ile Mirim'i etkileyen birçok olay olmuştu. Bunların içerisinde en göze çarpanı, bayan Morel'in etkisi idi. Çünkü bayan Morel'in Paul üzerinde tartışılmaz bir baskınlığı vardır. Ancak bütün bunlara karşın ortada olan diğer bir gerçek de, her iki gencin belirli bir yaşta ve kendi kararlarını verebilecek durumda olmalarıdır. Bu yüzden Miriam ile bayan Morel arasında aslında bir çatışma yoktur. Var olan, yalnızca Miriam ile Paul arasındadır.

V. Anne ile Oğul (Paul ve Gertrude) Arasındaki Yanlış İlişki (Oidipus Kompleksi)

"Oğullar ve Sevgililer"de, eleştirmenler tarafından en çok incelenen konu, Paul ile annesi Gertrude arasındaki ilişkidir. Yani anne ve oğlunun sevgili gibi gösterilmeleri bir anlamda "Oidipus Kompleksi". Bu tanımlama ilk defa Avusturya'lı Sigmund Freud tarafından Sophocles'in **Kral Oidipus** ³⁴ adlı eserinden esinlenerek kullanılmıştır. Ancak Freud'un Oidipus Kompleksi³⁵ olarak tanımladığı olay ile Lawrence'nin eserindeki konu arasında benzer yönler olduğu gibi, farklılıklar da vardır. **Oğullar ve Sevgililer** adlı eserde, böyle bir kompleksin olup olmadığı her ne kadar bir tartışma konusu olsa bile, eserde bir Oidipus kompleksinin varlığından söz edilebilir.

Kalıtımsal açıdan bakıldığında çocuğun gözünde koruyucu gücü ve güveni simgeleyen ilk insan annesidir. Freud'a göre çocuk annesine öyle bağlıdır ki, bu bağdan hiçbir zaman bütünüyle kurtulamaz.³⁶ Zaten ona göre, dört veya beş yaşlarına gelen bir çocuk çevresindeki bir varlığa ilgisini yoğunlaştırır. Erkek çocukta bu varlık çoğu zaman

---

34 Oidipus kral Laios ve kraliçe Lokaste'nin oğludur. Annesinin, daha kendisi doğmadan önce gördüğü ve büyüünce babasını öldüreceği yolunda yorumlanan rüyasına dayanılarak, doğar doğmaz dağlara bırakılan Oidipus, çobanlar tarafından kurtarılır ve Korinthos kralına evlatlık olarak verilir. Oidipus delikanlılık çağına geldiğinde, annesinin gördüğü düşü öğrenir ve babası sandığı Korinthos kralını öldürmemek için krallığı terk eder.

Yolu Thebai'ye düşer ve yolda tanımadığı bir yabancı ile kavga ederek, onu öldürür. Bu yabancı aslında onun gerçek babasıdır. Sonra bir canavarı öldürerek dul kraliçe Lokaste ile evlenir. Oidipus bilmeden annesi ile evlenmiştir. Thebai'de korkunç bir veba baş gösterir. Bu vebanın babasını öldüren bir katilin cezalandırılmamış olmasından kaynaklandığını öğrenen Oidipus, en sonunda suçlunun kendisi olduğunu anlar. Annesi intihar eder, kendisi ise gözlerini oyar ve krallıktan sürülür. (Reed, Evelyn, Kadının Evrimi, Çev. Yeğin Şemsa, Payel, İstanbul, 1983, s.234-36.)

35 Fromm, Erich, **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çevirenler: Salman Yurdanur / İçten Nalan, Payel, 6ncı. baskı, İstanbul, 1994, s.87-106

36 Fromm, Erich, **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çevirenler: Salman Yurdanur / İçten Nalan, Payel, 6ncı. baskı, İstanbul, 1994, s.87-106

annedir. Anneye karşı cinsel bir istek duyan çocuk, babayı kıskanır. Yaş olarak büyüyen çocukda anneye olan cinsel istek duygusu yok olur. Belirli bir yaştan sonra, halen anneye cinsel bir istek duyuluyorsa, o zaman bir Oidipus kompleksinden söz edilebilir. Bu durumda çocuk, cinsel bir rakip olarak gördüğü babasından nefret etmeye başlar ve zamanla baba, çocuk tarafından bir yabancı konumuna sokulur.

Eserde evliliklerinin yalnızca ilk yedi ayı boyunca mutlu olan Gertrude, eşinin ahlaksal ve beyinsel özellikleri yüzünden düş kırıklığına uğrayarak, sevgisini erkek çocukları üzerinde yoğunlaştırır. Çocukları üzerinde büyük bir etkisi olan bir anne, tıpkı kendisi gibi çocuklarının da babalarını bir yabancı olarak görmelerinde büyük rol oynar.

"Walter Morel; Morel ailesinin hayatından tamamen atılmış, uzaklaştırılmıştı. Hiç kimse artık ona birşey söyleyemiyordu. Anneleri ile yalnız olunca çocuklar ona o gün ne oldu, ne bittiyse, herşeyi anlatırlardı. Annelerine anlatıncaya kadar, olup biten hiçbir şey hakikat haline gelmezdi sanki. Baba içeri girer girmez herşey dururdu."(Oğullar ve Sevgililer, s.64)

Evde bir yabancı konumuna giren Walter Morel, eve sadece yemek yemeye ve uyumaya geliyor gibi bir izlenim bırakır. Paul, annesi gibi babasını hor görmektedir. Öyle ki, babasının konuştuğu Bestwood şivesini konuşmayı bile reddeder ve onun çevresinden hoşlanmaz. Ayrıca bazı akşamlar babasının ölmesi için dua ettiği gibi, bazan da ölmemesi için Tanrıya yalvarır. Buradan anlaşılacağı üzere, Brian Finnley'in de değindiği gibi, Paul babasının yerini alma konusunda bir ikilem içerisinde.

Oidipus nevrozunun ortaya çıktığı kişide, babanın yerini alma ve ona nefret duyma dışında, babayı yok etme isteği de vardır. Kimi

zaman çocuk, anneyi savunmak üzere babasıyla karşı karşıya gelir.³⁷ Eserde ilk olarak William, eve sarhoş gelip annesini döven babasıyla karşı karşıya kalır ve annesini savunmak için babasıyla kavga etmek ister. Sonra buna benzer bir olay Paul ile babasını kavganın eşiğine getirir.

Paul'un babasını kıskanma duygusu üst düzeydedir ve çoğu zaman Paul onun yerini almak ister. Eserde Walter Morel bir iş kazası geçirdikten sonra, bir süre hastahanedeyi yatar. Bu dönem içerisinde Paul artık evin erkeğinin kendisi olduğunu söyleyerek babasının yerine geçme isteğini, daha güçlü bir şekilde bir kez daha dile getirir. Yine eserde Gertrude, eşinin geliri hakkında şikayet etmektedir ve Paul annesine kendi parasını teklif eder, ayrıca babası için "canı cehenneme"³⁸ der.

Oidipus kompleksinin temel unsurlarından biri olan babanın konumuna göz dikme ve onu ortadan kaldırma isteği, Paul'da da olduğu gibi görülmektedir. Freud, çocukta annesine karşı çok güçlü bir bağlılık oluştuğunu ve çocuğun hiçbir zaman kendisini bundan tamamiyle kurtaramadığını savunur.³⁹ **Oğullar ve Sevgililer**'de ondört yaşına giren Paul'un, yaşama atılıp geçimini sağlamak yerine, annesi ile birlikte olmayı yeğlediğini görürüz ve bu durum eserde şu cümlelerle belirtilir:

*"...Tek gayesi evine yakın bir yerde otuz, otuzbeş
Şilling haftalık kazanmak, sonra, babası öldüğü zaman
annesiyile küçük bir eve taşınıp resim yaparak mesut*

---

37 Finney, Brian, **Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective**, Penguin, G.B.,1990,s.26

38 Lawrence, Davit Herbert, **Sons and Lovers**, Heinemann, G.B.,1982, s.201

39Fromm,Erich, **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çevirenler: Salman Yurdanur / İçten Nalan, Payel, 6ncı. baskı, İstanbul, 1994, s.87-106

bir hayat sürmek ve sonsuza kadar mutlu yaşamaktı."(*Oğullar ve Sevgililer, s.89*)

Çocukta sürekli annesinin yanında olma isteği vardır ve onunla sanki kendisini tamamlıyor gibidir. Eserde Paul hasta olup yatağa düştüğünde, babasının kendisiyle ilgilenmek istemesine karşın, sürekli annesini istemektedir ki bu da babadan uzaklaşmayı, daha doğrusu babaya yabancılaşmayı gösterir.

Sigmund Freud'a göre, normal bir çocuğun gelişim sürecinde iki duygu akımı vardır.⁴⁰ Böyle bir insanın ilk karşılaştığı duyguda cinsel ögelerin de bulunmasına karşın, bu duygular daha çok şefkat ve sevgiden oluşan, ve aile kişilerine karşı duyulan duygulardır. Ergenlikle birlikte gençte cinsel duygular doğar. Bu durum karşısında gençteki ilk duygular körelir. Ancak, çocuk annesinden hala cinsel açıdan etkileniyorsa, Encest Tabusu yüzünden annesine benzemeyen kişiler arama çabasına girer. Freud, böyle bir insanın istediği kişiyle ilişkiye giremediğini ve ilişkiye girdiği kişiyi de istemediğini söyleyerek, Oidipus kompleksinin insanda aynı zamanda tinsel veya cinsel bir başarısızlığa yol açtığını da ekler⁴¹.

Eserde Paul asla sağlıklı ilişkiler kuramamaktadır, çünkü tinsel bir doyuma ulaştığı ilişkilerinde cinsel bir doyumdan, cinsel bir doyumun görüldüğü ilişkilerinde de, tinsel bir doyumdan söz etmemiz mümkün değildir. Bu yüzden, hem Miriam hem de Clara ile uzun süreli bir ilişki yaşayamaz. Ayrıca bu iki bayana karşı kimi zaman çok saygısız ve kötü bir tutum sergiler.

40Fromm,Erich, *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*, Çevirenler: Salman Yurdanur / İçten Nalan, Payel, 6ncı. baskı, İstanbul, 1994, s.87-106

41Finney, Brian, *Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective*, Penguin, G.B.,1990,s.24

Bütün bunların nedeni ise, annesi ve ona olan tutkusudur. Zaten Freud'un izlenimlerine göre, bireyin cinsel seçimindeki kadın onun annesini anımsatıyorsa, Oidipus kompleksinin etkisi altında olan kişide tinsel doyumsuzluk görülür. Böyle bir durumda da kişi, annesine olan saygısından dolayı, cinsel isteğini gidereceği kişiyi, ancak annesinden düşük bir seviyede ise ya da onu kendi gözünde küçültebilirse, bu isteklerini gidermek için kullanabilir.

Paul, gerek Miriam gerekse Clara ile cinsel bir ilişki yaşadığında, onları yalnızca bir kadın ve isteklerini doyuracak bir nesne olarak görür. Özellikle Clara ile nehir kenarında aşk yaparak onu kendi gözünde küçültür. Kalktıklarında Paul, kadının ayaklarını silip, üzerine çeki düzen vererek, onu yeniden topluma çıkabilecek bir konuma sokar.

Oidipus kompleksinde hasta çoğu zaman, seçeceği kadının annesinin bazı özelliklerini taşımasına ve onu anımsatmasına önem verir. Bu bir kişilik benzeşmesi olabileceği gibi, karşı tarafın yalnızca kendisinden büyük oluşu ve bir anne olması da olabilir. Paul Morel'in ilişki kurduğu iki kadın da, annesini kimi yönleri ile anımsatmaktadır. Clara genç erkekten yaşlı oluşu ile, Miriam da kafa yapısı ve özellikle tutucu olması yönünden Paul'un annesine benzemektedir. Ayrıca, Gertrude ve Miriam'ın, Paul'a tinsel yönden sahip olma istekleri de, Miriam ile bayan Morel arasında ortak bir özellik olarak eserde göze çarpmaktadır. Öyle ki, bu yüzden birbirlerine karşı bile olurlar.

Miriam ile Gertrude birbirlerine o kadar benzemektedirler ki, Paul annesine karşı duyduğu cinsel isteklerini bastırıldığı gibi Miriam'a olan duygularını da aynı sebepten dolayı bastırma gereği duyar. Paul'un duygu evreninde Miriam ile bayan Morel aynı konumda

olduklarından, genç adam Miriam'a olan duygularının ensest tabusuna aykırı olduğunu düşünmektedir.⁴²

Freud'a göre, bir bebek annesini yanında hissettiğinde yaşadığını anlar. Zamanında ilgisini annesinden ayıramayan bir insan ise, annesini veya onun yerini alan birinin yakınlığını sürekli arar. Çünkü, ancak bu ilişki ile yaşamda olduğunu ve ondan tat aldığını düşünür. Böyle bir insan yalnız kaldığında bütün dünyanın üzerine yıkılacağını sanır. Sevilen kişi ile olan ilişkisinde ise, ruhunun onun tarafından emildiğini düşünür ve aşk, istek, nefret duyguları arasında bir bocalama içine düşer⁴³.

Eserde Paul, her ilişkiden sonra bir yokluk ve ölüm duygusuna kapılır. Annesi dahil, bu üç kadınla yapamadığı gibi, onlarsız da yapamaz. Miriam ile cinsel bir ilişkiye girdikten sonra, Paul bu duyguyu şöyle yaşar:

“Şu anda herşey gözünde yumuşak bir gölge halini almıştı. Karanlık ve ölüm... Asıl hakikat bunlardı sanki. Ölüm ve hareketsizlik.”(Oğullar ve Sevgililer, s.287)

Clara ile aşk yaparken, Clara onu ölümle eş tutmaktadır:

“Şimdi Clara dostundan çekinir, korkar olmuştu. Paul'un öyle sessiz, tuhaf hali vardı ki! Zamanla genç kadına sanki bir yabancı, bir suçluymuş gibi gelmeye başladı. O zaman, Paul'a ram olunca sahici bir insanla değil, ölümle yatmış gibi oluyor, ondan adeta nefret ediyordu..”(Oğullar ve Sevgililer, s.355)

42Finney, Brian, **Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective**, Penguin, G.B.,1990,s.28

43Finney, Brian, **Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective**, Penguin, G.B.,1990,s.29

Aynı biçimde, annesi öldükten sonra Paul eğilip onu tutku ile öper, ancak aşkının düşüne dalmış genç bir kız görüntümü alan ölü annesinin dudakları soğuktur ve Paul ölüm düşüncesiyle irkilir. Paul ile annesi birbirlerine çok bağlıdırlar. Bir gün birlikte Lincoln'a giderler ve bütün gün boyunca iki sevgili gibi birbirlerine kur yaparak gezip tozarlar. Ancak Paul'u rahatsız eden bir konu vardır, o da annesinin yaşıdır. Annesi kendisinden büyük olduğu ve onun en küçük oğlu da Paul olduğu için, Gertrude onunla her yere gelip herşeyi yapamaz ve Paul buna baş kaldırır.

*“Ben niçin senin en büyük oğlun değilim sanki?
Enküçük çocuk olmak daima iyidir derler ama, yalan.
Büyük çocuklar annelerinin gençliğine yetişiyorlar. En
talihli onlar. Sen beni hepsinden önce doğuracaktın.*

*... Neden yaşlısın sanki! diye deli gibi söylendi.
Neden yoruluyorsun? Benim her gittiğim yere neden
gelemiyorsun?”(Oğullar ve Sevgililer, s.242)*

Gertrude'nin yaşama bağlılığı oğullarıyla bütünlenir. İlk olarak William'la, sonra daha da yoğun bir biçimde Paul'la olan ilişkisinde bayan Morel'in aşırı sahiplenme duygusunu görmekteyiz. Paul nasıl bir anne merkezli dünyada yaşıyorsa, annesi için de en önemli varlık Paul'dur. Bayan Morel Paul'u hiç kimseyle, özellikle de Miriam'la paylaşmak istemez; çünkü o, Paul'u kendisi gibi yani sahiplenerek sevmektedir. Bu yüzden de Gertrude, Miriam'i bir rakip olarak görür. Paul Miriam'la ilişkisi boyunca annesinden azar işitir. Annesine Miriam'i niçin sevmediğini sorunca, annesi ona Miriam'i sevmek için çok çaba harcadığını, ancak sevemediğini, bunun nedenini de bilmediğini söyler.

Clara'yı görmeden önce bayan Morel onu çok düşünür ve oğlunu yitireceği endişesine kapılır. Ancak onu gördükten sonra rahatlar. Gertrude'ye göre, bu kadın oğlunu kendisinden ayırabilecek güçte

değildir. Bayan Morel, Paul Clara'ya gitse bile, bunu cinsel isteklerinin doyumu için yapacağını ve bu ilişkinin geçici bir birliktelik olacağını düşünür. Ayrıca, sonuçta Paul'un kendisine döneceğinden de emindir.

“Gertrude, gizliden gizliye, Clara'yla boy ölçüşüyor, kendini haydi-haydi daha üstün görüyordu. Paul'a Clara da uzun müddet sahip olamayacaktı.”(Oğullar ve Sevgililer,.s.289-90)

Bir kadının, erkeklerin daha egemen olduğu bir toplumda en büyük silahı anneliğidir. Kadın, anneliğinin kendisine verdiği güçle oğulları olan erkekler üzerinde müthiş bir üstünlüğe sahiptir. Bayan Morel, bu gücünün farkındadır ve bunu Paul'a karşı kullanmaktan hiç çekinmez. Çoğu zaman bu gücünü, duygu sömürsü yaparak kullanır. Bayan Morel'in Paul'u Miriam'dan ayırma çabaları, Paul'un ona olan sevgisinden dolayı sonuçsuz kalmaz ve kanımızca, Paul Miriam'dan annesini incitmek ve kırmak istemediği için ayrılır.

Frank Kermode, 'Oğullar ve Sevgililer'de bir *“Fantom* “kocadan sözeder.⁴⁴ Gertrude, zamanında sevgisini kocasından alıp, oğulları üzerinde yoğunlaştırmıştır. William'in ölümünden sonra da tüm sevgisini Paul'a vermiştir. O, Paul'un yaptıklarının kendi için olduğunu düşünür ve kocasından göremediklerini ondan görünce Paul'u bir çeşit koca yerine koyar.

“Paul, biliyorsun... eskiden beri ... hiçbir zaman ... kocam olmadı... doğru-dürüst...”(Oğullar ve Sevgililer,.s.189)

Kanımızca, bayan Morel'in bu sözünden iki anlam çıkarılabilir. Bunlardan ilki, Walter'in koca olarak görevlerini yapamadığı ve bazı duygulardan bayan Morel'i yoksun bıraktığıdır. Öteki de, Frank

---

44 Kermode, Frank, Lawrence, Fontana Press, G.B., 1985, s.21-22

Kermode'nin "*Fantom*" koca düşüncesi baz olarak alındığında, gerçek bir eş olamayan kocanın Paul olduğudur. Bunun nedeni ise, annesiyle tinsel olarak bir çok şeyi paylaşmasına karşın cinsel olarak hiçbir şey paylaşamamasıdır.

Bayan Morel, bu konuşmasında gerçek bir kocaya sahip olamamasının yanında, Miriam'ın kendisine Paul'u sevmek için fırsat vermediğini de söyler ve Paul'u bir şekilde kocasının yerini almaya çağırır⁴⁵ Yukarıdaki konuşma sırasında, Paul annesine sarılır ve onu öper. Bu arada baba, sarhoş olarak eve gelir. Baba-oğul arasında neredeyse yumruklaşmaya varacak kadar şiddetli bir tartışma sonucunda, Paul'un annesini kıskanması ve onun babasından ayrı yatmasını istemesi çarpıcıdır.

"Yatacak mısın, anne?"

-Evet.

-Annie'nin yanında yat, anne. Onunla yatma.

-Yok, kendi yatağında yatacağız.

-Onunla yatma, anne.

-Kendi yatağında yatacağım, oğlum.

Kadıncağız yerinden kalktı. Paul da gazı söndürdükten sonra, elinde şamdan, onun arkasından yukarı kata çıktı. Sahanlıkta onu bağrına basarak öptü."(*Oğullar ve Sevgililer*, s.191)

Yukarıda belirtilen bu iki olaydan da anlaşılacağı üzere, Gertrude ile Paul arasında sağlıklı bir anne-oğul ilişkisinin ötesinde, daha çok

---

⁴⁵Finney, Brian, *Sons and Lovers: The Psychoanalytic Perspective*, Penguin, G.B.,1990, s.27

aralarındaki dūşsel sevgi ön plandadır. Özellikle bu eserde annenin ođul üzerindeki etkisi tartışılmaz. Ođul her zaman her yerde annesinin yakınlığını ve sıcaklığını aramaktadır. Öyle ki, bir haftalığına Miriam'la bir evde yaşadıklarında bile, o yaşantıyı evdeki yaşantısına, Miriam'ıda annesine benzetmektedir. ⁴⁶

Eserin sonunda, annesine çok bağlı olan Paul'un onun ölümünden duyduğu üzüntüyü görmekteyiz. Kendisini kaybolmuş gibi hissederek Paul, yine de annesinin yokluğunu benimsememekte ve her an onunla olduğunu düşünmektedir.

“Kim diyebilirdi ki annesi bir zamanlar yaşamış ama, şimdi yaşamıyor? Annesi bir zamanlar bir yerde iken şimdi bir başka yere gitmişti. O kadar. Oğlunun ruhu da, nereye giderse gitsin, ondan ayrılmak istemiyordu. Ondan ayrı, ondan uzak olmaya gelemezdi.”(Oğullar ve Sevgililer, s.381)

---

46 Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s.288-89

SONUÇ

Yazar kişiliği ile kendini bütün dünyaya tanıtmış olan D.H. Lawrence, "Ogullar ve Sevgililer" adlı eserinde bu beceri ve ustalığını, bir kez daha gözler önüne sermiştir. Kanımızca eserin bu denli başarılı olmasının başlıca sebebi; kendi yaşamını ele alıp okuyucularına aktarmasından kaynaklanmaktadır. O, "Ogullar ve Sevgililer"deki çevreye, yaşantı biçimine, olaylara ve kişiliklere yabancı değildi. Çünkü bütün bunlar onun gerçek yaşamının birer yansımasıydı.

Eserde yer alan başlıca beş ilişki (baba-oğul, anne-oğul, anne-baba, Miriam-Paul, Clara-Paul) düş kırıklığı ile sonuçlanır. Romanda kadınlar, belirli şeylere karşı hırs içinde olduklarından, bu ilişkilerde yer alan erkekler, kadınların bu hırsı yüzünden olumsuz yönde etkilenmektedirler. Walter Morel, karısının gözü yükseklerde olduğundan, yapısı ve yaşantısı yüzünden, karısı ve çocukları tarafından hor görülüp aileden dışlanır. Clara Dawes'in bir kadın hakları savunucusu olarak, erkeklere karşı olan tutumu, kocasından ayrı yaşamasına ve onu küçük görmesine neden olmuştur. Bayan Morel, Miriam ve Clara'nın ortak hırsları olan Paul'u elde etme düşüncesinden dolayı Paul, çok acı çekmekte ve hiçbir ilişkiyi sonuna kadar götürmemektedir. Miriam'ın kendisini adama biçimi, Clara'nın anlık zevklere dayanan ilişkisi ve Bayan Morel'in ensest tabu yüzünden oğluna tinsel bir sevginin dışında hiçbir şey verememesi, bütün bu ilişkileri sonuçsuz bırakmaktadır.

Eserde kadınların erkekler üzerindeki etkisi gösterilmektedir. Özellikle de kadınların, erkeklere karşı en büyük silahları olan anneliklerinin gücü gözler önüne serilmektedir. Paul'un küçüklüğünde, Gertrude ve Paul arasındaki ilişki, oldukça sağlıklı olmasına karşın, William'ın ölümünden sonra Bayan Morel'in bu oğluna karşı olan sevgisini de Paul'a vermesiyle, anne ve oğul arasındaki ilişki sağlıklı bir yapı alır. Anne ve oğul bir sevgili görünümü içerisindedirler ve Paul

annesine karşı Fantom⁴⁷ koca görevini üstlenmiştir. Annesi ile olan bağı yüzünden sevgilileri ile sağlıklı ilişkiler kuramamaktadır. Paul, sadece cinsel arzularını gidermek için Clara ile bir ilişkiye girmiştir. Bunun yanı sıra Gertrude ile Miriam birbirlerine çok benzemekte ve Paul'un ruhuna sahip olmayı istemektedirler. Fakat bütün bunların sonunda Paul, kendisinin ruhuna en çok sahip olan annesini seçmiş başka bir deyişle, seçmek zorunda kalmıştır. Zaten Paul, Miriam veya Clara ile cinsel bir beraberlik yaşadktan sonra, annesini aldattığını düşünerek, ölümü duyumsamıştır.

Ayrıca, "Ogullar ve Sevgililer"deki kahramanların hiçbirisi yaşamlarından hoşnut değillerdir. Gerek aile içi, gerekse toplumdaki yerleri, onların daha yüksek konumlara gelebilmeleri için çaba harcamalarını gerektirir. Bu çaba sırasında da çevrelerine karşı çok acımasız olurlar. Örneğin romanın baş kişilerinden olan üç kadın da Paul'u kullanmıştır. Bayan Morel, Paul'u ve onun yaptıklarını sahiplenerek, bu dünyada konum olarak ilerlemeyi amaçlamaktadır. Miriam, Paul'u, ailesindeki erkeklerin ona karşı olan aşağılayıcı tutumları yüzünden bir kurtarıcı olarak görürken, Clara'da Paul aracılığıyla Jordans fabrikasındaki işine geri dönmüş ve ayrıca Paul'un kendisini kullanmasına koşut, onu cinsel isteklerini gidermek için kullanmıştır.

Sonuç olarak; Paul'un iki sevgilisi ile olan ve olumsuz sonuçlanan ilişkisine, annesinin ölümüyle bir yenisi daha eklenmiş ve bundan böyle Paul bir boşluğa doğru sürüklenmiştir. Kanımızca romandaki kadınlar kişisel hırsları uğruna, baş kahraman Paul'un çelişkiler yaşıyarak, acı çekmesine çaba harcamışlardır. Eser boyunca, cinselliğe dayalı ilişki ile tinsel ilişki arasındaki çatışma öykülenir. Miriam, Clara ve Gertrude'den oluşan bu karmaşık sevgi zincirinde özellikle de

---

47Kermade, Frank, Lawrence, Fontana Press, G.B., s.21-22

Oidipus kompleksini oluşturan sağlıksız bir anne-oğul ilişkisi gözler önüne serilmektedir. Bütün, bunların başkahraman Paul'un, sonsuzluk içerisinde küçülerek yok olmasına yol açtığını "Neredeydi o? - küçük bir et parçası, kocaman bir tarlanın içerisinde kaybolmuş, küçük bir buğday tanesiydi.."48 cümlelerinde de gözlemliyoruz.

48Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N Yeğin Obalı Güven Yay., İstanbul (tarihsiz), s. 382

KAYNAKÇA

Aldington, **Richard, D.H. Lawrence**, Rowohlt, W. Germany, Aralık 1995,
4. baskı.

Arat, Necla, **Kadın ve Cinsellik**, Say Yay., İstanbul, 1993.

Badinter, Elisabeth, **Anelik Sevgisi 17. Yüzyıldan Günümüze Bir
Duygunun Tarihi**, Çev. Kamuran Çelik, Afa Yay.,
İstanbul, Ocak 1992.

Blanchard, Lydia, **Mothers and Daughters in D.H.Lawrence: *The
Rainbow and Selected Shorter Works***, Ed. Anne Smith,
Vision Press, G.B., 1978.

Chambers, Jessie, **A Personal Record: D.H.L.**, Cape, London, 1935.

Finney, Brian, **Oğullar ve Sevgililer**, Penguin Critical Studies, G.B.,
1990.

Fromm, Erich, **Sevginin ve Şiddetin Kaynağı**, Çevirenler. Yurdanur
Salman/Nalaan İçten, Payel Yay., İstanbul, Şubat
1994, 6.baskı.

Fromm, Erich, **Sevme Sanatı**, Çev. Yurdanur Salman, Payel Yay.,
İstanbul, Mayıs 1991, 9.baskı.

Kermode, Frank, **Lawrence**, Fontana, G.B., Eylül 1985, 6. baskı.

Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Heinemann, G.B., 1982

Lawrence, Davit Herbert, **Oğullar ve Sevgililer**, Çev. N.Yeğinobalı,
Güven yay., İstanbul, (tarihsiz).

Lawrence Oğullar ve Sevgililer Notes, Coles Editorial Notes, Coles Publishing Company Limited, Toronto-Canada, 1981.

Macleod, Sheila, **Lawrence's Men and Women**, Paladin, G.B., 1985.

Pullin, Faith, **Lawrence's Treatment of Women in Oğullar ve Sevgililer**, Ed. Anne Smith, Vision Press, G.B., 1978.

Reed, Evelyn, **Kadının Evrimi Anaerkil Klandan Ataerkil Aileye I-II**, Çev. Şemsa Yeğin, Payel Yay., İstanbul, 1994.

Russel, Bertrand, **Evlilik ve Ahlak**, Çev. Vasıf Eranus, Say.Yay., İstanbul, 1993.

Yavuzer, Haluk, **Ana-Baba ve Çocuk**, Remzi Yay., İstanbul, Nisan 1995, 8.baskı.

Özgeçmiş

Mehmet Fikret ARARGÜÇ 1971 yılında Erzurumda doğdu. İlk öğrenimini Almanya'da "Grundschule Steinwenden"de, orta okulu "Staatliches Gymnasium"un orta kısmında tamamladı. Liseyi Erzurum Anadolu Lisesinde bitirdi. 1990 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı ve burdan 1994 yılında mezun oldu. Aynı bölüme 1995 yılında Araştırma Görevlisi olarak atandı.

